

U s n e s e n í

Krajský soud v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Jana Ducháčka a soudců JUDr. Ivy Trávníčkové, Ph. D. a Mgr. Lukáše Páchy ve věci žalobkyně ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■, nar. ■■■■■, bytem v ■■■■■, ■■■■■ ■■■■■, zast. JUDr. Jarmilou Černou, advokátkou se sídlem v Pardubicích, Sladkovského 484, proti žalovanému **České republiky - Hasičskému záchrannému sboru Pardubického kraje**, se sídlem v Pardubicích, Teplého 1526, zast. Mgr. Jaroslavem Pytlíkem, advokátem se sídlem v Pardubicích, Holubova 746, **o přiměřené zadostiučinění a náhradu nemajetkové újmy**, k odvolání žalobkyně proti rozsudku okresního soudu v Pardubicích z 12.3.2008, č.j. 8C 373/2006-107, **t a k t o :**

Rozsudek okresního soudu se z r u š u j e a věc se v r a c í okresnímu soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Okresní soud shora uvedeným rozsudkem zamítl návrh žalobkyně na uložení povinnosti žalovanému uveřejnit na úřední desku Hasičského záchranného sboru Pardubického kraje po dobu jednoho měsíce konkrétní znění omluvy žalobkyni za porušování zásad rovného zacházení se všemi zaměstnanci a zásady zákazu ponižování lidské důstojnosti; zamítl rovněž požadavek žalobkyně na uložení povinnosti žalovanému zaplatit žalobkyni nemajetkovou újmu ve výši 150.000,- Kč a konečně zavázal žalobkyni k povinnosti nahradit žalovanému náklady řízení ve výši 51.527,- Kč k rukám advokáta žalovaného.

Žalobkyně uplatnila u okresního soudu žalobní požadavek na omluvu a náhradu nemajetkové újmy v částce 150.000,- Kč s tvrzením, že byla od 1.6.2001 ve služebním poměru u Hasičského záchranného sboru v Pardubicích na pozici ■■■■■ oddělení - ■■■■■ skupiny specialistů, oddělení personální práce, přičemž podle náplně práce od 18.12.2002 měla řídit oddělení vnitřní zprávy, zpracovávat právní agendy na úseku služebně a pracovně právních vztahů hasičského záchranného sboru. Jejím nadřízeným měl být ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■, ■■■■■ kanceláře krajského ředitele Hasičského záchranného sboru. Žalobkyně tvrdila, že od druhé poloviny roku 2002 měl ■■■■■ ■■■■■ ve vztahu k její osobě projevovat slovní a později fyzické citové projevy, které přesahovaly běžnou společenskou mez, a to ačkoliv žalobkyně tyto projevy slovně a svých chováním odmítala. Později v prvním čtvrtletí 2003 ■■■■■

██████████ zjistil, že žalobkyně navázala vztah s ██████████, rovněž zaměstnancem Hasičského záchranného sboru a požadoval, aby žalobkyně tento vztah ukončila pod pohrůžkou, že se jinak postará o její pracovní likvidaci a odchod ze služby. ██████████ začal postupně naplňovat své výhrůžky, docházelo z jeho strany vůči žalobkyni k urážkám a ponižování, což vedlo i ke zhoršení pracovní komunikace, čímž docházelo ke stěžování plnění pracovních úkolů žalobkyně. K tomu docházelo zejména ve vztahu mezi žalobkyní a ██████████, aniž by toto konfliktní jednání bylo zřejmé navenek, přičemž žalobkyně i nadále po pracovní stránce byla hodnocena velmi kladně a byla opakovaně zaměstnavatelem oceňována. V průběhu roku 2004 došlo k dalšímu zhoršení pracovní komunikace, žalobkyně byla opakovaně vykázána ze společné porady, ██████████ se o ní opakovaně hanlivě vyjadřoval a znevažoval její vztah s ██████████. Toto nedobré pracovní postavení se u žalobkyně projevilo počátkem roku 2005 zhoršeným psychickým stavem, který musela řešit opakovanými návštěvami psychologa a posléze i oznámením o stavu situace v komunikaci krajskému řediteli žalovaného. Ten bez písemné stížnosti se tímto podnětem odmítl zabývat, přesto měl ██████████ upozornit a vyžadovat lepší vzájemnou komunikaci. Přestože navenek došlo k uklidnění situace, ve vztahu mezi žalobkyní a ██████████ rozpory trvaly i nadále, i nadále ██████████ požadoval odchod žalobkyně ze služebního poměru. V listopadu 2005 jí byla učiněna nabídka na jiné pracovní zařazení, avšak za zcela nesrovnatelných podmínek, které byly později nabídnuty další zaměstnankyni ██████████. Ke zlepšení situace nedochází ani v období těhotenství žalobkyně od prosince 2005, když v únoru 2006 podává písemnou stížnost na Ministerstvo vnitra a výsledkem je šetření krajského ředitele, které však nepřineslo prošetření příčin konfliktní situace. V důsledku této stížnosti pak v červenci 2006 nebyla žalobkyni udělena žádná odměna. Tyto projevy žalobkyně hodnotí ve své žalobě jako diskriminační jednání porušující zásadu rovného zacházení se všemi zaměstnanci a zásadu zákazu ponižování lidské důstojnosti. Žalovaný jako zaměstnavatel by se měl jednak omluvit a poskytnout jí nemajetkovou újmu, neboť jednání jejího zaměstnavatele se promítlo i do její majetkové sféry ve formě ignorace výsledků její práce v souvislosti s nepřiznáním odměn. Tímto postupem totiž byl ohrožen její kariérní postup, ohrožena její dobrá pověst a došlo k zásahu do jejího soukromí.

Žalovaný se v průběhu soudního řízení bránil argumentem, že tvrzení žalobkyně v částech popisující diskriminační jednání, snižování její lidské důstojnosti a nerovného zacházení se zaměstnanci není pravdivé, naopak že se jedná o nepodložená, zavádějící a zkreslená tvrzení. Naopak, že to měla být právě žalobkyně, která měla provokovat svého nařízeného, ve vztahu k ostatním spoluzaměstnancům měla jednat

nevhodným až arogantním způsobem. To se také snažil v průběhu řízení před soudem prvního stupně prokazovat.

Okresní soud po rozsáhlém dokazování aplikoval ust. § 133a odst. 2 o.s.ř., přihlédl k názoru vyjádřeném Ústavním soudem ČR ve věci Pl.ÚS.37/04 a uzavřel, že to měla být žalobkyně, která měla prokázat, že k tvrzeným diskriminačním jednáním skutečně docházelo či dochází. Nebylo tak možno se spokojit s pouhým tvrzením žalobkyně, že s ní zaměstnavatel jedná znevýhodňujícím způsobem. To se podle okresního soudu nepodařilo prokázat, neboť tvrzení žalobkyně, že se tak stalo, podporované výpovědí svědkyně [REDAKCE], bylo vyvráceno výpověďmi ostatních slyšených svědků, a to zejména [REDAKCE] a [REDAKCE]. Okresní soud měl za prokázané, že žalobkyně a [REDAKCE] sice měli problém v komunikaci, jejich vzájemné chování však v tomto směru bylo obdobné. Pod pojmem diskriminace podle okresního soudu nelze zařadit nepředávání informací dostatečného rozsahu, to i pokud by se tak stalo. Samotnou výpověď svědkyně [REDAKCE] označil za neurčitou. V důsledku tohoto skutkového závěru proto okresní soud oba žalobní požadavky s odkazem na ust. § 7 zákoníku práce účinného do 31.12.2006 zamítl.

Proti tomuto rozsudku se žalobkyně včas odvolala. Navrhovala zrušení rozsudku soudu prvního stupně a jeho vrácení k dalšímu řízení. Vytýkala soudu prvního stupně jednak nesprávné právní posouzení a jednak pak jeho nepřezkoumatelnost, když skutkový závěr soudu prvního stupně neodpovídá provedeným důkazům. Podle ust. § 133a o.s.ř. je účastník, který se dovolává diskriminačního jednání povinen pouze uvést skutečnosti, ze kterých lze dovodit, že k diskriminaci došlo a zbylá procesní aktivita k vyvrácení takového tvrzení je pak na straně druhé sporného řízení. Má to tak být protistrana, která by měla podávat důkaz opaku tím, že prokáže rovné zacházení se všemi zaměstnanci. Této své procesní povinnosti žalobkyně dostála a bylo na žalovaném, aby prokazoval, že tomu je jinak. Vyjádřila přesvědčení, že z provedených důkazů diskriminačních jednání vůči žalobkyni zejména ze strany [REDAKCE] skutečně probíhalo a svědčí o tom svědecká výpověď svědkyně [REDAKCE]. Za pochybnou označovala důkazní obranu žalovaného postavenou na výpovědích svědků, kteří hodnotili negativně práci a osobu žalobkyně, ačkoliv žalobkyně byla po dlouhou dobu pravidelně kladně pracovně hodnocena, byly jí přiznávány odměny, zvyšováno osobní ohodnocení a povyšována do vyšší hodnosti. Verze žalobkyně prokazovaná i výpovědí svědkyně [REDAKCE] nemohla být vyvrácena výpověďmi ostatních svědků, neboť ti nebyli a nemohli být přítomni vytýkanému jednání a soud tak z jejich výpovědi nemohl čerpat. Navíc tito ostatní svědci jsou nadále zaměstnanci Hasičského záchranného sboru a jsou tak v závislém

zaměstnaneckém poměru, což je okolnost, k níž by okresní soud při hodnocení důkazů měl přihlížet. V průběhu odvolacího řízení žalobkyně poukázala na výsledky přezkumu služebního orgánu, který rozhodoval o kázeňském provinění žalobkyně a o odnětí osobního ohodnocení, když obě rozhodnutí služebního orgánu zrušil pro vážné procesní vady.

Žalovaný považoval rozhodnutí soudu prvního stupně za správné a navrhoval jeho potvrzení. Skutkové a právní závěry soudu prvního stupně považoval za správné, když nesdílel výhrady odvolatelky o nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku. Zopakoval, že to byla žalobkyně, která měla problémy v komunikaci s ostatními spoluzaměstnanci a že soudu nepřísluší posuzování mezilidských vztahů s tím, že těžko lze očekávat, že lze komukoliv nařídit tyto vztahy zlepšit. O tom, že problém v komunikaci tkví v žalobkyni svědčí i to, že po změně na pozici [REDAKCE] kanceláře krajského ředitele po panu [REDAKCE] nastoupila [REDAKCE], ale problém v komunikaci žalobkyně i nadále přetrvává.

Odvolací soud přezkoumal rozsudek okresního soudu postupem podle § 212 a 212a o.s.ř. a zabýval se především tím, zda s ohledem na obsah spisu ob stojí skutkové závěry soudu prvního stupně a v té souvislosti i tím, zda hodnocení provedených důkazů odpovídá zásadám vyjádřeným v ust. § 132 a následující o.s.ř. a do jaké míry vyhovuje napadený rozsudek i požadavkům na řádné odůvodnění rozsudku vyjádřeným v ust. § 157 odst. 2 o.s.ř.

Podle § 157 odst. 2 o.s.ř. soud v odůvodnění rozsudku uvede, čeho se žalobce (navrhovatel) domáhal a z jakých důvodů a jak se ve věci vyjádřil žalovaný (jiný účastník řízení), stručně a jasně vyloží, které skutečnosti má prokázány a které nikoliv, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, proč neprovedl i další důkazy, jaký učinil závěr o skutkovém stavu a jak věc posoudil po právní stránce; není přitom přípustné ze spisu opisovat skutkové přednesy účastníků a provedené důkazy. Soud přitom dbá o to, aby odůvodnění rozsudku bylo přesvědčivé. Ust. § 133a odst. 1 o.s.ř. upravuje přístup pro hodnocení důkazů tak, že skutečnosti tvrzené o tom, že účastník byl přímo nebo nepřímo diskriminován na základě svého pohlaví, rasového nebo etnického původu, náboženství, víry, světového názoru, zdravotního postižení, věku a nebo sexuální orientace, má soud ve věcech pracovních za prokázané, pokud v řízení nevyšel najevo opak.

Odvolací soud především sdílí právní pohled soudu prvního stupně na procesní aktivitu jednotlivých účastníků v části tvrzení a důkazní v případě aplikace ust. § 133a o.s.ř. Osobě, která se cítí být diskriminována, totiž nepostačí pouze

tvrdit, že došlo k diskriminačnímu jednání, nýbrž tato osoba v soudním řízení musí tvrdit, ale rovněž i prokazovat, že s ní nebylo zacházeno obvyklým, tedy neznevýhodňujícím způsobem. Neprokáže-li toto v řízení, nemůže v řízení uspět. Dále povinností této osoby je tvrdit, že pro případ znevýhodňujícího zacházení bylo toto zacházení motivováno diskriminací. Tuto motivaci však ale prokazovat nemusí a je na druhé sporné straně, aby buď vyvrátila znevýhodňující zacházení se žalobcem a nebo prokazovala, že k takovému jednání tu byl jiný než diskriminační důvod. Tyto závěry vskutku plynou z nálezu Ústavního soudu pod sp. zn. Pl.ÚS 37/04.

Bylo tak na žalobkyni, aby v této souzené věci poskytla tvrzení, z něhož by znevýhodňující jednání ze strany jejího zaměstnavatele (tj. případně ze strany kteréhokoliv spoluzaměstnance) docházelo a dále pak bylo její procesní povinností tato svá tvrzení rovněž prokázat a spojit s tím tvrzení, že motivací takového jednání byla diskriminace na pracovišti, ať už z důvodu pohlaví, věku či jiného důvodu.

S ohledem na obsah spisu, zejména na to, jakým způsobem žalobkyně vylicila skutkový stav v žalobě, doplňujících podáních a v průběhu celého řízení, lze mít za to, že žalobkyně své povinnosti tvrzení v tomto řízení dostala. Rovněž se pak snažila označenými důkazními prostředky tato svá tvrzení prokazovat a současně poskytla tvrzení o tom, že důvodem pro takový postup zaměstnavatele je diskriminace z důvodu věku a pohlaví, že tím docházelo k ponižování lidské důstojnosti a porušování zásady rovného zacházení se zaměstnanci. Vzhledem k tomu, že žalovaný pravdivost těchto tvrzení sporoval, bylo úkolem soudu prvního stupně po provedeném dokazování pravdivost verze žalobkyně a verze žalovaného posoudit a s konečnou platností vyhodnotit. I přes závěry soudu prvního stupně vyjádřené v jeho rozsudku je odvolací soud přesvědčen, že této své povinnosti bezesbýtku nedostál, zejména nedostál povinností kladených na něj ust. § 157 odst. 2 o.s.ř., a to z níže uvedených důvodů. Soud prvního stupně ohledně těchto skutkových verzí uzavírá v odůvodnění svého rozsudku, že tvrzení žalobkyně podporované výpovědí svědkyně [REDAKCE] (v odůvodnění se chybně objevuje [REDAKCE]) byla vyvrácena výpověďmi ostatních slyšených svědků. Takový závěr však ale nevysvětluje, jak k němu soud prvního stupně dospěl. Odvolací soud totiž v tomto případě, v němž nejsou k dispozici jednoznačné a nezpochybnitelné důkazy, musí o to více dbát povinností kladených při hodnocení důkazů vyplývajících z ust. § 132 o.s.ř. v tom směru, že důkaz je třeba hodnotit nejprve jednotlivě a pak teprve všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti, přičemž je třeba přihlížet ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci. Žalobkyně od počátku tohoto řízení tvrdila, že

diskriminační jednání ve vztahu k její osobě bylo vedeno ze strany [REDAKCE] a že tomuto jednání v zásadě vyjma svědkyně [REDAKCE] nebyl nikdo jiný přítomen, když i [REDAKCE] se snažil alespoň navenek ve vztahu k ostatním spoluzaměstnancům se k žalobkyni chovat korektním způsobem. O to více bylo třeba při hodnocení jednotlivých svědeckých výpovědí dbát na to, do jaké míry mohl ten či onen svědek se objektivně vyjadřovat k jednotlivým diskriminačním projevům. Bylo také třeba vyhodnotit vztah jednotlivých svědků k jednotlivým účastníkům řízení z pohledu trvání služebního vztahu k Hasičskému záchrannému sboru, přátelského či nepřátelského vztahu k žalobkyni či k ostatním zúčastněným osobám, případné motivaci vypovídat určitým způsobem, přičemž to vše by mělo významný vliv na posuzování důkazní hodnoty jednotlivých důkazů.

Žalobkyně v popisu skutkových okolností, z nichž dovozovala své nároky, vymezila poměrně dlouhé období, v němž k těmto diskriminačním projevům ze strany [REDAKCE] mělo docházet. Bylo tak třeba posoudit, zda jednotliví svědci se vyjadřují k celému tomuto období či jen k některé části a tedy do jaké míry se jejich výpovědi týkají vztahů na pracovišti žalobkyně v období již otevřeného konfliktu v průběhu roku 2006. V této souvislosti je třeba vytknout, že soud prvního stupně zcela pominul důkaz listinou, a to zprávou [REDAKCE], klinické psycholožky z 30.5.2007, která popisuje obsah pravidelných konzultací žalobkyně u této psycholožky v období od února do května 2005. Ačkoliv šlo zjevně o zprostředkované informace, přesto byly poskytnuty nezávislé třetí osobě, odborníkovi, jenž navíc by měl být schopen posoudit do jisté míry i pravdivost těchto tvrzení a informací a posoudit i psychický stav, příp. i důvody zhoršeného stavu. Tento důkaz byl soudu předložen u jednání dne 13.6.2007, přečten, resp. sdělen obsah, avšak v odůvodnění rozsudku z něj nebyly učiněny žádné závěry.

Hodnocení jednotlivých skutkových verzí s ohledem na specifickou důkazní situaci je třeba provést co nejpečlivěji a porovnávat i s dalšími provedenými důkazy a s jednotlivými tvrzeními účastníků. V této souvislosti nebylo možno pominout pravidelná pracovní hodnocení žalobkyně ze strany služebního nadřízeného orgánu, opakující se odměny a poté náhlou změnu v roce 2006, kdy si žalobkyně podala stížnost a bylo vedeno ze strany zaměstnavatele šetření. I v samotných tvrzeních svědka [REDAKCE] k hodnocení žalobkyně jako zaměstnankyně Hasičského záchranného sboru se objevují rozpory, když tento svědek vypovídal o tom, že od počátku měl se žalobkyní problémy. Právě tomu neodpovídala opakovaná kladná pracovní hodnocení a poskytované odměny. Už vůbec soud prvního stupně se nijak nezabýval tvrzením žalobkyně o tom, že informovala krajského ředitele Hasičského záchranného sboru o

problémech v komunikaci s [REDAKCE] [REDAKCE]. Soud si stanovisko k tomuto tvrzení ze strany žalovaného nezjistil, důkaz případným výsledkem svědka ředitele Krajského záchranného sboru neprovedl, ačkoliv by takové skutečnosti mohly mít na posuzovanou věc vliv (nabízí se aplikace § 120 odst. 3 věta první o.s.ř.).

Výše uvedené pochybnosti o správnosti a úplnosti hodnocení provedených důkazů a paušální odkaz na to, že verze žalobkyně nebyla prokázána, vedou odvolací soud k závěru, že rozsudek okresního soudu je co do skutkových závěrů nepřezkoumatelný a proto jej bylo třeba podle § 219a odst. 1 písm. b/ o.s.ř. zrušit a věc soudu prvního stupně vrátit k dalšímu řízení.

Soud prvního stupně v dalším průběhu řízení opětovně vyhodnotí provedené důkazy s důrazem na absentující hlediska a kritéria hodnocení důkazů vyjádřených v tomto zrušujícím usnesení a v ust. § 132 a následující o.s.ř. Pokud bude označovat nějaké výpovědi svědků za neurčité, pak vysvětlí, v čem ona neurčitost spočívá (viz dosavadní hodnocení svědkyně Vaňátkové). Zváží rovněž provedení dalších důkazů např. výsledkem ředitele Krajského hasičského záchranného sboru či případně [REDAKCE] [REDAKCE] k obsahu odborné zprávy o návštěvách žalobkyně v psychologické poradně v období roku 2005, či jiných, které by se z obsahu spisu nabízely. Teprve poté bude moci o nároku žalobkyně opětovně rozhodnout, když se vypořádá s opodstatněností nároku za použití ust. § 133a o.s.ř., jehož výklad byl podán shora.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení není odvolání ani dovolání přípustné.

V Pardubicích dne 2.října 2008

Mgr. Jan Ducháček
předseda senátu

